

fluturele negru

Radu Paraschivescu (n. 14 august 1960, București) este absolvent al Facultății de Filologie din București. După absolvire lucrează ca profesor de engleză, iar apoi ca bibliotecar. În 1993 se angajează redactor la Editura Olimp. Urmează transferul la Elit, iar de acolo la RAO. De la începutul lui 2003 lucrează la Humanitas, unde este senior editor și coordonează colecția „Râsul lumii“. Radu Paraschivescu este o prezență bine conturată în presa românească din ultimul deceniu. Scrie tablete despre televiziune (*Observator cultural* și *Evenimentul Zilei*), se ocupă de cronică traducerilor (*Ideii în Dialog*) și își fructifică pasiunea pentru sport (*Gazeta sporturilor* și *Viva*). Publică articole și fragmente de proză în *Dilema Veche*, *Orizont*, *România literară* și *Diverta Magazin*. În prezent deține rubrici în *Adevărul*, *ProSport* și *Esquire*. Din 2008 realizează emisiunea „După vorbă, după sport“ la Radio France Internationale. Traduce romane și eseuri ale unor autori celebri din literatura engleză și americană (Salman Rushdie, Julian Barnes, William Golding, John Steinbeck, Jonathan Coe, David Lodge, Stephen Fry, Kazuo Ishiguro, Nick Hornby, William Burroughs, Virginia Woolf etc.). Debutează ca scriitor în 2000 cu romanul *Efemeriada*. În 2005 devine autor al Editurii Humanitas. Cărți: *Efemeriada* (2000, Libra); *Bahul fantomelor* (2000, RAO, reeditare Humanitas, 2009); *Bazar bizar* (2004, Mașina de scris, reeditare Humanitas, 2007); *Fanionul roșu*, (2005, Humanitas, Premiul Ioan Chirilă pentru cea mai bună carte de sport a anului); *Ghidul nesimțitului* (Humanitas, 2006); *Fie-ne tranziția ușoară. Mici rostiri cu tâlc* (Humanitas, 2006); *Mierău la cap, mă doare mintea. Noi perle de tranziție* (Humanitas, 2007); *Cu inima smulsă din piept* (Humanitas, 2008, nominalizată pentru Cartea anului de *România literară*); *Răceni, pițani și veterani* (coord., Humanitas, 2008); *Dintre sute de clișee. Așchii dintr-o limbă tare* (Humanitas, 2009).

radu
paraschivescu
fluturile
negru roman

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Lidia Bodea
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Andreea Stănescu
DTP: Emilia Ionașcu, Dan Dulgheru

Tipărit la R.A. „Monitorul Oficial”

© HUMANITAS, 2010

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
PARASCHIVESCU, RADU

Fluturile negru/ Radu Paraschivescu. – București:
Humanitas, 2010

ISBN 978-973-50-2790-2
821.135.1-31

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi Carte prin poștă: tel./fax 021/311 23 30
C.P.C.E. – CP 14, București
e-mail: cpp@humanitas.ro
www.libhumanitas.ro

1

— Când rupi o pâine din care ies aburi și e soare-afară, nu mai ai nevoie de nimic, murmură tânărul blond, cu părul prins în coadă. Așa trebuie să-nceapă dimineata, cu pâine caldă și soare. Și cu o șopârlă care se-ncălzește pe zid.

— Ți s-a suit vinul la cap, Nuccio. Măine-poimăine o să-mi spui că viața e frumoasă lângă popi. Ce-ți veni cu șopârla?

Șchiopul cu mustața cât vrabia se ridică de la masa luminată pe sfert de razele soarelui, își frecă mâinile de un șorț slinos, mai mult din obișnuință decât fiindcă s-ar fi pregătit să facă un lucru anume, se duse la ușă și aruncă o privire afară. Nimic. Și nimeni. Țipenie. Nu era mare sfârâială să fii cârciumar în vremurile astea. Bătaie de cap pe degeaba. Altădată cârciuma era plină și mirosea a belșug, tipsiile cu mâncare se goleau cât ai clipi, se zguduiau pereții de cântece, scârțâiau paturile și nimeni nu închidea ochii până spre dimineață. La bucătărie se găteau porci de lapte, rațe, iepuri, potârnicchi și fazani. Ceapa mărunțită aducea lacrimi în ochii bucătăreselor care nădușeau până în toiul nopții. Chefurile durau până se goleau

cămărilor și ospătărițele îi chemau pe meseni să se convingă singuri că nu rămăsese nici un dumaticat, nici o frunză de salată, nici un cartof, nici un strop de slănină prăjită, nici un fagure cu două albine prinse în ambra cleioasă a mierii, nici un fruct întreg sau tăiat felii. Butoaiele din pivniță erau pline cu vinuri legănate câteva zile în trăsuri și aduse dintre dealurile Toscaniei. Acolo, în orașelele cărămizii ale republicii florentine, la Monteforalle și Panzano, la Castellina și San Miniato, la Radicondoli și Montalcino, toamnele însemnau zi după zi de dansuri sălbatice, în care femeii asudate zdrobeau ciorchinii sub tălpi și trebuiau înlocuite din trei în trei ceasuri, nu atât de osteneală și nici de la arșiță, cât din cauza mirosului care le cotropea mințile și le ametea.

Numai că, de câțiva ani, lucrurile se schimbaseră. Având în Sfântul Scaun de la Palazzo del Quirinale un papă care trăia ferindu-se de viață, Roma începuse să nu-și mai arate pe față bucuria. Pe chipul ei, altădată vesel, se așternuse o paloare bolnăvicioasă. Tavernele de la colțuri de stradă nu se mai umpleau ca înainte, când se întâmpla să-ți bei vinul de-a-n picioarele, fiindcă nu mai era nici un scaun pe care să te poți așeza. Scamatorii din piețe dispăruseră. Hoții de buzunare se apucaseră să se fure între ei. Codanelor din bordeluri începuseră să li se tulbure ochii, să li se subțieze buzele, să li se stafidească obraji și să li se fleșcăiască pulpele tot așteptând pe cineva care să rupă hainele de pe ele, să le supună trupurile și să le răscolească sufletele, cum se întâmpla

odată. Până și grădinile păreau pustii în miezul zilei, indiferente la zumzetul bondarilor și la lumina soarelui. Acum, jupânul șchiop din Piazza Navona, care își deschisese cârciuma la o aruncătură de băț de Fontana dei Calderari, avea timp să se-așeze la masa fiecărui mușteriu care-i călca pragul, să-i asculte palavrele și să-l îmbie măcar cu două ouă cu ceapă, dacă mai mult nu-l lăsa punga. În ultimele luni, nici asta nu se întâmplase mai des de trei ori pe zi. Mare minune dacă n-oi începe să dau de mâncare pe datorie, își spunea cârciumarul îmbufnat. Mare minune dacă nu m-oi apuca să creștez răbojul.

— Șopârla trage la omul norocos ca musca la rahat, jupân Girolamo. Cine are așa ceva pe lângă casă e ferit de necazuri.

— Iar ai fost la nebuna aia azi-noapte? Vezi că ți-a mai băgat și altădată nerozii în cap. Ce Dumnezeu, Nuccio, dacă tot te duci în crailâc, măcar alege-ți o muiere cu mintea-ntreagă.

Blondul clătină din cap, parcă urmărit de un gând care nu-i dădea astâmpăr, și mai rupse o bucată din pâinea cu coajă neagră. Mestecă alene, fără să-i pese de căutătura îngrijorată a cârciumarului.

— E mai sănătoasă la cap decât mulți dintre noi, jupâne. Și oricum, cu șopârla are dreptate. Când îți mergea bine, număram zece-douășpe întinse la soare, de-aici până la fântână. Acum, nici una. Să nu-mi spui că-i potriveală.

„Nebuna aia“ se numea Fillide Melandroni și, la fel ca toată lumea destupată la minte din Roma,

blestema ziua în care moartea lui Leon al XI-lea cufundase orașul în mohoreală. Fillide se născuse la Siena și venea din acel soi de familie bună care te obliga să faci lucruri rele. Încorsetată nu doar în rochii incomode, ci și în principii care nu puteau duce decât la ofilirea celui care le urma, fata se decisese într-o bună zi să nesocotească sfaturile și interdicțiile părinților. Fiecare sugestie a lor fusese întâmpinată cu un râs zglobiu și disprețuitor. Fiecare încercare de-a o familiariza cu lumea nobilimii toscane sfârșise în eșec. Fillidei îi plăcea să se îmbrace frumos și să trăiască bine, dar asta doar dacă nu-i erau îngrădite mișcărilor. Nobili bogăți? Marchizi cu punga plină și viconți cu moșii de necuprins în două zile călare? Ar fi înfulecat trei în fiecare dimineață, pe burta goală. Cu două condiții: să nu fie din Siena, ci din Roma, și să nu-i cunoască în saloane pline de tablouri, catifele și candelabre, ci în paturi de tractir, unde mirosea a parfum prost și a animal în călduri.

Se împlinise un an de când cardinalul Camillo Borghese, născut la Roma, dar școlit în ale avocației la universitățile din Perugia și Padova, fusese ales papă în locul lui Leon al XI-lea și urcase pe Sfântul Scaun sub numele de Paul al V-lea. Chiar din primele săptămâni petrecute la Quirinale, printre frescele lui Guido Reni, noul pontif semănase tristețe și deznădejde în rândul romanilor. Firea lui ursuză, combinată cu aplecarea spre chichițe juridice sau teologice și spre interminabile discuții despre dreptul roman, făcea din Paul al V-lea o figură îndeobște nesuferită.

Electorii strânși în conclav îl preferaseră lui Cesare Baronius și Roberto Bellarmino, rivalii săi la jilțul papal, plecând mult urechea la ce spuneau francezii și spaniolii. Sfântul Părinte avea o înclinație naturală spre compromis, ceea ce pe unii îi supărase – „un pacifist unsuros“, fusese auzit cândva secretarul unui cardinal –, dar celor mai mulți le căzuse bine. Diplomația înseamnă târguială, iar cui acceptă să se târguiască i se deschid uși care pentru alții rămân închise, mai ales când bate vântul sărăciei.

Tendențele de austeritate ale noului papă se văzuseră încă din primele luni de oficiu. Episcopilor care-și făceau veacul prin Roma li se poruncise să plece la casele lor. Celor care îndrăzniseră să se intereseze de cauzele unei asemenea măsuri Sfântul Părinte avusese grijă să le răspundă personal, cu un subton amenințător în glas, că nu făcea decât să respecte hotărârile Conciliului din Trento, care stabilise încă de-acum câteva decenii ca fiecare episcop să locuiască în propria dioceză, nicidecum în inima Romei. Dacă decizia asta îi bucurase pe romanii de rând, căci, iată, papa însuși oprea risipa căreia i se dedau unii dintre slujitorii Domnului, următoarea îi făcuse să se întrebe dacă nu cumva pontiful suferea de o gravă tulburare a minții. Asta fiindcă la nici două luni de la suirea pe Sfântul Scaun de la Quirinale, Paul al V-lea începuse să se preocupe de anumite suflete rătăcite. Nu de toate, cum s-ar fi convenit, ci doar de cele care își vindeau farmecele și nurii. Fiindcă știa că n-ar fi putut-o lămuri cu vorba bună

pe nici una dintre prostituatele Romei să nu mai facă negoț cu propriul trup, alesese două biserici în care duminica se desfășurau slujbe numai pentru aceste oi rătăcite de turmă. „O baie de conștiință“, rostise papa când preoții de la Santa Maria in Traspontina și Santa Caterina della Rota ceruseră audiență la Quirinale pentru lămuriri. „Fetele astea își spală părul, subsuorile și picioarele, dar își lasă sufletul necurățat. Domniile voastre o să le faceți baia de conștiință de care au nevoie.“

Cei care trăseseră foloase imediate din dispoziția lui Paul al V-lea fuseseră, desigur, vânătorii de fuste care umblau cât era ziua de lungă după frumusețile provocatoare ale Romei. Printre ei nu se găseau doar briganzi deșucheți, pungași în căutare de carne tânără și pietroasă sau condotieri aflați între două misiuni, ci și destui oameni cu obraz subțire și pungă bine garnisită din nobilimea romană. Dacă până atunci erau siliți să țină calea fetelor prin locuri dubioase, în cartiere unde chiar și spadasinilor vestiți li se mai întâmpla să-și sfârșească viața în vârful unui pumnal, din ziua când Sfântul Părinte hotărâse slujba specială nu avuseseră decât să aștepte răbdător, cu o cucernicie jucată anevoie, în față la Santa Maria in Traspontina și la Santa Caterina della Rota. Ieșirea târfelor din cele două așezăminte în piețele care se umpleau ca la un semn, pentru a se goli la loc în mai puțin de-un sfert de ceas, trimitea cu gândul mai degrabă la un târg de carne vie decât la spălarea conștiințelor, dar nimeni nu avusese curaj să-i mărturisească pontifului în ce fel îi fusese deturnată

pioasa intenție. Cu șezutul cufundat în pernele Sfântului Scaun, Paul al V-lea rămăsese încredințat că reforma morală începuse și că pensionarele bordurilor aveau să se arate Romei sub o nouă înfățișare cât de curând.

Printre păcătoasele care îngenuncheau în fiecare duminică la Santa Maria in Traspontina se numărau zece-douăsprezece tinere care întrețineau raporturi complicate cu biserica. Pe de o parte, se întindeau cu oricine le zornăia o mână de galbeni. Pe de alta, își regăseau chipurile pe pereții sfintelor lăcașuri. Erau prostituatele pe care unii pictori le foloseau drept modele pentru zugrăvirea bisericilor din Roma. Drumul de la sobrietatea virginală a figurilor din fresce la freamătul lacom al premiantelor la școala vieții era lung, dar, cu un strop de imaginație, putea fi parcurs. Fillide Melandroni era una dintre aceste tinere care veneau duminică de duminică pentru a li se administra baia de conștiință. Formula i se părea de tot râsul și nu înceta să i-o spună oricui pleca urechea.

— Baia de conștiință înseamnă să scoți patul din odaie ca să nu te mai înșele femeia, filozofa ea cu un licăr ghiduș în priviri. Sfântul Părinte, ție-l Dumnezeu în puteri, pare un om cumsecade, dar e mai naiv ca un copil în burta mamei. Auzi tu, baie de conștiință. Pentru o adunătură de curve. Să te crucști și mai multe nu.

Gestul unei false smerenii însoțea aceste cuvinte, înainte ca rostitoarea lor să dispară la brațul unui client care se și visa mângâindu-i rotunjimile.